

DEČEK IZ SIROTIŠNICE

POVEST

ARNOST ADAMIC

Moralo je biti ob času, ko sta se Bine in Tonek v sirotišnici že navečerjala, ko sta se vračala domov devetletni Ivo in njegova učiteljica, ki jo je bil vzel v službo bogati trgovec Strgar, da mu je vzgajala sinka. Ko sta zavila v samotno ulico, sta planili iz mraka dve moški postavi, podrli učiteljico na tla, uplenili otroka in izginili v temo. Zgodilo se je to tako nenadoma, da ni bilo misliti na pomoč. Cincin in njegov pomagač Jošt sta zamašila otroku usta in ga vlekla do bližnjega požiralnika, kjer ju je čakal tretji nepridiprav. Vsi trije so se mahoma pogreznili v tla in zginili. Previdno so nesli otroka proti briogu, se popenjali preko spolzkega tlaka in se bližali cilju. Tedaj je Jošt zapazil pred seboj medel žarek Binetove svetiljke. Vsa gruča je obstala in Cincin je brž zasenčil svetiljko. Mogoče, da je tam njihov četrti pomagač, ki so ga bili postavili na stražo, lahko pa je tudi kdo drugi. — Lučica se je bližala, opaziti je bilo dve postavi. Zločinci so se vznemirili in pripravili orožje. Ta trenotek se je posrečilo Ivu, da je z jezikom odrinil iz ust smrdečo cunjo in glasno zavekal, da je Cincin surovo zaklel in mu zatisnil usta. Binetova lučka se je ta hip utrnila, ti pa so spoznali, da so se vtihotapili v rov nepovabljeni gostje. Lopovi so bili med seboj domenjeni, da se morajo v takih slučajih potuhniti, da ne vzbude suma, če pa le ne bi bilo drugače, da s pošastnim hrupom preženejo vsiljivce, če niso to policisti. Zato so zagnali sedaj tak krik in začeli zavijati z glasovi, da je bilo kaj. Radi boljšega učinka je Cincin še ustrelil, potem pa je mahoma vse utihnilo. Oba begunca, Bine in Tonek, sta začutila, kako je nekaj šinilo mimo njiju — bila je straža — potem pa sta čula le še svoji razburjeni srčeci.

Ko ju je minila prva groza, sta se ojunačila in začela lezti naprej po vseh štirih; potem pa sta se skobacala na noge.

»Kaj pa sedaj?« je šklepetaje z zobmi tiho vprašal Bine.

»Pojdiva naprej, saj morava biti kmalu pri reki.« Če bi le ptička vedela, da sta krenila pravzaprav proti vzhodu in ne nasprotno! Bila sta tik pod mestom. Tema ju je obkrožala, podgane so švigale mimo njiju in skakale v jarek. Vsa neskončno dolga votlina je bila polna strahotnega šelesta.

»Prižgi luč, če ne, padem še v lužo!« je opomnil Tonek.

»Joj, nimam je, pozabil sem jo!« Obrnila sta se, zlezla na vse štiri in se tipaje vračala, kajti svetiljko sta morala najti. Glad se je začel oglašati in mraz je grizel. Prestani strah ju je tako zmalinčil, da bi se najrajši vrnila. Tonek je s trepetajočimi rokami otipaval ozki hodnik pred seboj. Od stene do roba in nazaj, vsak centimeter je bilo treba previdno preiskati. Z nerodno roko bi lahko sunil svetiljko v kanal. Za njim je drsal po kolenih Bine, si brisal nos in tiho klical svojega angela varuha na pomoč. Sam ni vedel tega, ustne so kar same mrmrale: angel božji, varuh moj... varuh, angel božji..., vse na vzkriž. Kadar je Tonek zamolklo kriknil, se je razveselil Bine.

»Ali jo imaš!?«

»Ne, zagrabil sem podgano.« In je šel križev pot skozi temo. Sedaj sta morala biti na mestu, kjer ju je strašilo. Ustavila sta se in posvetovala. Kaj čudno bi bilo videti ta dva klateža. Po tleh sta si zdrsala kolena, zmočila hlače in suknjiče z umazano polivko. — Nenavadne okoliščine so precej ohladile — kako ne bi! — njuno živo fantazijo o čolnih, vrveh in sličnem. Resno sta se vpraševala:

»Kaj zdaj?«

»Mislim, da sva izgubljena,« je obupan šepetnil Bine.

»Izgubljena,« — je kakor odmev potrdil kupček blata, po domače Tonek.

»Da bi le vedel, kje sva pravzaprav.«

»V kanalu.«

»Odriniva nazaj, morda...«

Tedaj se je Tonek domislil nekega poglavja iz »indijanarice«. Oslinil je prst in ga pomolil od sebe.

»Morda sva že blizu reke. Na tisti strani prsta, kjer se bo slina posušila, je reka.«

»Saj vem, kje je reka, ampak tja priti, tja«, se je razburil Bine.

Tonku je roka omahnila, spoznal je brezmiselnost svojega početja, a neka druga slutnja se mu je zdajci oglasila.

»Bine! kaj pa... če sva zašla od reke proč?«

»Kaj? Od reke proč? To pa moram...« Boječe je segel z roko v jarek, kjer se je leno pretakala nesnaga. Koliko je bilo njuno zaprepaščenje, ko sta se prepričala, da teče spolzki smrad prav nasprotno kakor sta domnevala! Lačna, prezeblja, odrezana od sveta, med podganami, strahovi in v temi sta se objela, naslonila obupani glavici na steno in pričela boječe ihteti. Čez nekaj časa sta ju začeli boleti grli in umolknila sta. Ko sta baš pripravljala godbo za nov, še bolj drhteč odstavek, sta preplašeno pridržala sapo. Skozi steno, na kateri sta hladila vroči lici, sta prav razločno čula, kako nekdo joče, vmes pa hreščeč in osoren moški glas. Najprej sta vsa prepadena hotela uiti iz grozotnega kraja. Že sta pripravila pete, misleč, da bo zopet strašilo, tedaj je pa na oni strani stene prav razločno zavekalo.

»Iz kože devljejo otroka.«

Pretreslo ju je, kakor da bi zletelo po hrbtu tisoč krtač, in noben ud jima ni več poslušil. Otrpla sta obvisela ob steni in prisluškovala glasovom, ki so v divji mešanici udarjali v njuni razbeljeni buči.

»Angel božji... božji... vedno angel...« — vmes pa tema, podgane in strašen, strašen strah. Precej časa je trajalo, da sta se znašla in začela premišljevati. Tonku se je zazdelo:

»Teciva po orožnike!«

»Kam? Brez luči?«

»Plaziva se!«

»Ne morem več.«

»Kričiva na pomoč!«

»Bodo še naju zgrabili.«

Tedaj sta prav razločno zaslišala, kako je glas onkraj stene zakričal na pomoč. Tonek se je ojunačil. Čital je večkrat, da mora človek v takem slučaju storiti vse, da reši bližnjega.

»Grem pa sam.«

»Jaz pa s teboj, naj bo, kar hoče.«

V naravnost obupnih okoliščinah sta sklenila naša vse prej ko vzorna dečka pomagati za vsako ceno. Vstala sta in nič več se jima niso tresle noge.

»Hoj — pustiva kako znamenje tu, da ne zgrešiva prostora.« Vrgla sta vrv na tla in jo sunila k steni.

»Naprej!« — je dregnil Tonek Bineta v hrbet in šlo je v temo. Sedaj sta našla pot brez svetiljke, brez vrvi. Z lačnim želodcem se je vseeno dalo dognati marsikaj, o čemer se jima do sedaj ni sanjalo. Pomislila nista niti na kazen, le ena misel je kovala v glavi, utripala v žilah, poganjala noge: naprej! po pomoč — človek je v smrtni stiski. Prav v dnu srca jima je postajalo laže. Tolažilna misel, da si bosta morda odkupila z junaškim dejanjem ploho udarcev, ju je ščegetala v boleče podplate.

Hrabro sta tipala skozi temo in strahove. Ko sta prehodila polovico poti, sta opazila pred seboj odsev dveh luči.

»Tonek, luč! Stoj!«

Obstala sta, se stisnili k steni, zapičila prežeč pogled v svetlobo ter zasopena vlekla na ušesa. Preplašena kri jima je razbijala v sencih. Tako jima je bilo, ko da bi se mahoma znašla v velikanski dvorani hrumeče in bobneče elektrarne. In vendar sta zdajci, kakor da bi strel topa prerjovel to bobnenje, zaslišala prav razločno:

»B-i-i-ne! To-o-o-nek!«

Zajemala sta polna pljuča, se pognala naprej in brezumno zatulila:

»Na po-mo-oč! Midva sva, Bine, Tonek!«

Še malo in prestregle so ju roke dveh redarjev in debelušnega civilista, ki je bil detektiv ondotne mestne policije. Posvetil jima je v obraz in se zadovoljno zarežal.

»Tak je le tako, kakor sem rekel.«

Policista sta spoštljivo prikimala, molče porinila dečka predse, ju ogrnila s suknjičema, ki sta jih bila za ta slučaj vzela s seboj iz sirova tišnice.

Šele sedaj sta prišla ubežnika do sape. V kratkih besedah sta pojasnila, kaj da sta doživela. Med njunim pripovedovanjem se je detektivu nabral obraz v napete gube. Nekaj je krčevito premišljeval,

sklepal, vihal svoje male brčice in se nervozno prestopal. Tudi policista sta z rastočim zanimanjem poslušala izpoved ter zasenčila svetiljke.

»Mislim« — je končal Tonek, »da ne bomo prepozni, če se takoj obrnemo«.

Sedaj je detektiv razrešil uganko in namignil enemu policistu. »Strgar Ivo«, — več ni dejal, samo naročil je drugemu:

»Dečka peljite v zavod, privedite ojačenje in Drena«. Dren je bil policijski pes.

»Torej tam je vrv na tleh, kaj ne?« je vprašal, a odgovora ni čakal, izvlekel je pištolo in se postavil na prežo. Isto je storil njegov spremljevalec in popolnoma ugasnil svetiljko.

Le slaba, begajoča svetloba, ki se je oddaljevala, je pričala, da tam odhaja stražnik z beguncema. Kmalu se je pa tudi ta zgubila v gluhi temi, ki se je sesedla med vlažne podzemne oboke...

(Dalje prihodnjič.)